

ΠΛΑΤΩΝΑΣ ΚΑΙ ΑΤΛΑΝΤΙΔΑ

ΑΔΙΤΗΑΝΤΑ ΙΑΚ ΣΑΜΩΤΑΝΗ

Η Ατλαντίδα (στα Αρχαία Ελληνικά: Ἄτλαντις νῆσος) είναι μυθικό νησί που πρωτοαναφέρθηκε στους διαλόγους του Πλάτωνα «Τίμαιος» [1] και «Κριτίας» [2] [3].

Στην περιγραφή του Πλάτωνα, η Ατλαντίδα, που βρίσκεται «πέρα από τις Ηράκλειες στήλες», ήταν μια ναυτική δύναμη που είχε κατακτήσει πολλά μέρη της δυτικής Ευρώπης και της Λυβικής, περίπου 9.000 χρόνια πριν τον Σόλωνα (δηλαδή κατά το 9560 π.Χ.). Μετά από μια αποτυχημένη προσπάθεια να εισβάλει στην Αθήνα, η Ατλαντίδα βυθίστηκε μυστηριωδώς στο πέλαγος «σε μια μόνο ημέρα και νύχτα ατυχίας».

Επειδή είναι μια ιστορία που ενσωματώνεται στους διαλόγους του Πλάτωνα, η Ατλαντίδα θεωρείται γενικά ως παραβολή που κατασκευάστηκε από τον Πλάτωνα για να εξηγήσει τις πολιτικές του θεωρίες. Αν και η ιστορία του Πλάτωνα φαίνεται σαφής στους περισσότερους μελετητές, μερικοί προτείνουν ότι η περιγραφή του είναι εμπνευσμένη από παλαιότερες παραδόσεις. Κάποιοι υποστηρίζουν πως ο Πλάτωνας βασίστηκε σε προηγούμενα γεγονότα, όπως την έκρηξη του ηφαιστείου της Σαντορίνης ή τον Τρωικό πόλεμο, ενώ άλλοι επιμένουν ότι έλαβε έμπνευση από πιο σύγχρονα γεγονότα όπως την καταστροφή της Ελίκης το 373 π.Χ. και την αποτυχημένη εισβολή της Σικελίας το 415-413 π.Χ.

Οι διάλογοι Τίμαιος και Κριτίας, που γράφτηκαν το 360 π.Χ είναι οι πρώτες γνωστές αναφορές στην Ατλαντίδα. Για άγνωστους λόγους ο Πλάτωνας ποτέ δεν ολοκλήρωσε τον Κριτία, εντούτοις ο μελετητής Benjamin Jowett, μεταξύ άλλων, υποστηρίζει ότι αρχικά σκόπευε να γράψει και ένα τρίτο διάλογο με τον τίτλο «Ερμοκράτης». Ο John V. Luce υποθέτει ότι ο Πλάτωνας – αφού περιέγραψε την αρχή του κόσμου και της ανθρωπότητας στον Τίμαιο, καθώς επίσης και την αλληγορική τέλεια κοινωνία της αρχαίας Αθήνας και της επιτυχούς υπεράσπισης της ενάντια της εχθρικής Ατλαντίδας στον Κριτία - θα έκανε κύριο θέμα του Ερμοκράτη τη στρατηγική του Ελληνιστικού πολιτισμού κατά τη σύγκρουσή του με τους βάρβαρους. Ο Πλάτωνας έγραψε για την Ατλαντίδα στον Τίμαιο:

Τα τέσσερα πρόσωπα που λαμβάνουν μέρος στους δυο αυτούς διαλόγους είναι οι πολιτικοί Κριτίας και Ερμοκράτης και οι φιλόσοφοι Σωκράτης και Τίμαιος, όμως ο μόνος που αναφέρει την Ατλαντίδα είναι ο Κριτίας. Ενώ πιθανότατα όλοι αυτοί οι άνθρωποι έζησαν πραγματικά, οι διάλογοι όπως καταγράφηκαν μπορεί να ήταν εφεύρεση του Πλάτωνα. Στις γραπτές του δουλειές, ο Πλάτωνας κάνει εκτενή χρήση των Σωκρατικών διαλόγων προκειμένου να συζητηθούν οι αντίθετες θέσεις μέσα στα πλαίσια μιας υπόθεσης.

Ο Τίμαιος αρχίζει με μια εισαγωγή, που ακολουθείται από μια περιγραφή της δημιουργίας και της δομής του σύμπαντος και των αρχαίων πολιτισμών. Στην εισαγωγή, ο Σωκράτης διαλογίζεται πάνω στη τέλεια κοινωνία, όπως περιγράφεται στην Πολιτεία του Πλάτωνα, και διερωτάται αν αυτός και οι φιλοξενούμενοί του μπορούν να θυμηθούν μια ιστορία που μιλά για μια τέτοια ακριβώς κοινωνία. Ο Κριτίας αναφέρει μια πραγματική, όπως ισχυρίζεται, τέτοια ιστορία και συνεχίζει την αφήγηση. Στη ιστορία του, η Αθήνα φαίνεται να συμβολίζει την «τέλεια κοινωνία» και η Ατλαντίδα τον αντίπαλό της, που αντιπροσωπεύει την ίδια την αντίθεση των «τέλειων» γνωρισμάτων που περιγράφονται στην Πολιτεία. Ο Κριτίας υποστηρίζει ότι η ιστορία του προέρχεται από μια επίσκεψη του Αθηναίου νομοθέτη Σόλωνα στη Σαΐδα της Αιγύπτου, όπου γνώρισε ένα ιερέα που του μετάφρασε την ιστορία στα Ελληνικά από Αιγυπτιακά ιερογλυφικά γραμμένα πάνω σε παπύρους.

Σύμφωνα με τον Κριτία, οι παλιοί Ελληνικοί θεοί διαίρεσαν τη Γη ώστε ο καθένας να έχει το μέρος του. Ο Ποσειδώνας πήρε το νησί της Ατλαντίδας. Το νησί ήταν μεγαλύτερο από τη Λιβύη και τη Μικρά Ασία μαζί, αλλά κατόπιν βυθίστηκε από ένα σεισμό και δεν έμεινε τίποτε άλλο παρά αδιάβατο λασπόνερο, που εμπόδιζε το ταξίδι σε οποιοδήποτε μέρος του ωκεανού.. Οι Αιγύπτιοι περιέγραψαν την Ατλαντίδα ως ένα νησί περίπου 700 χλμ. σε πλάτος, αποτελούμενο κυρίως από βουνά στο βόρειο μέρος και κατά μήκος της ακτής, και με μια μεγάλη στενόμακρη πεδιάδα στα νότια που «εκτείνεται σε μια κατεύθυνση 3,000 στάδια (600 χλμ.) και 2,000 στάδια (400 χλμ.) στην άλλη»

